

Tyske erhvervsuddannelser med både teori og praksis

Funded by

German Office for international Cooperation
in Vocational Education and Training

on the basis of a Decision
by the German Bundestag

Tyske erhvervsuddannelser med både teori og praksis

1. Baggrund og vilkår
2. Motivation, interesser og forløb
3. Opskriften på succes

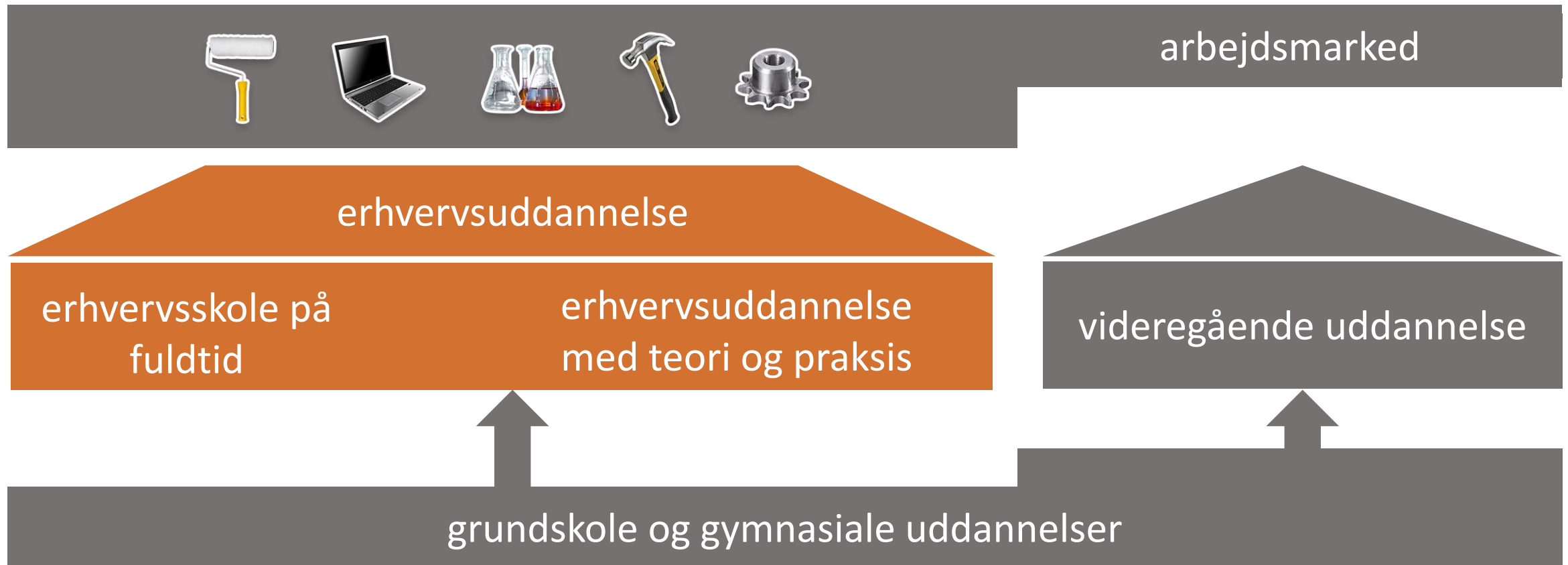

Erhvervsuddannelse med både teori og praksis:

Baggrund og vilkår

Oversigt over erhvervsuddannelser med teori og praksis i det tyske uddannelsessystem

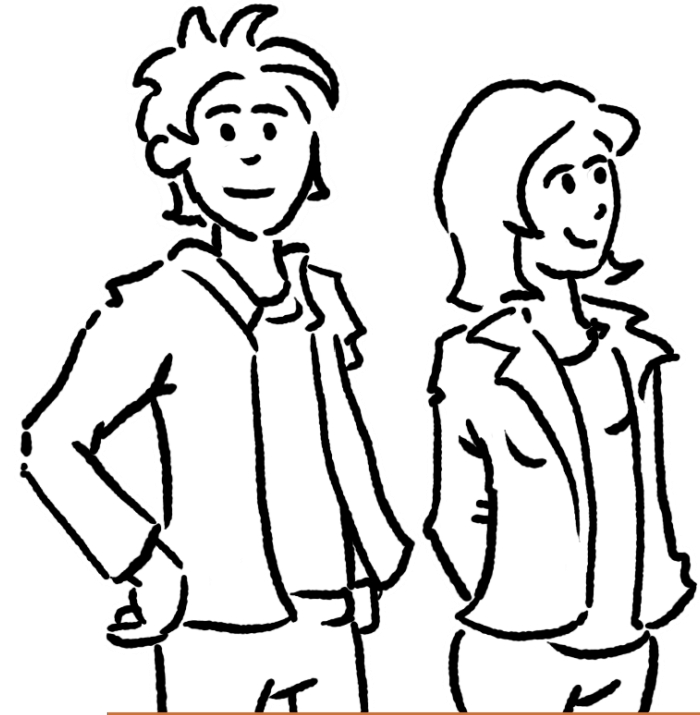

De involverede parter: lærlinge (elever)

- ▶ 1,22 millioner lærlinge om året
- ▶ inden for 324 erhverv, der er godkendt til at være læreplads

Det betyder følgende:

- ▶ 5 % af alle arbejdstagere er lærlinge

De involverede parter: arbejdsgiveren

- ▶ hvert år har ca. 18,7 % af alle virksomheder med arbejdsløshedsforsikrede ansatte lærlinge (ca. 396.800 ud af 2,1 mio.)
- ▶ det svarer til 475.950 nye elever om året
- ▶ 79 % af eleverne bliver straks ansat i virksomheden efter endt uddannelse

Fælles tilsyn: virksomheder, arbejdsmarkedets parter og staten bestemmer vilkårene for erhvervsuddannelser med både teori og praksis:

- ▶ erhvervsorganisationer
- ▶ arbejdsmarkedets parter (arbejdsgiverorganisationer og fagforeninger)
- ▶ staten

Brancheorganisationer og arbejdsmarkedets parter: definerer og fører tilsyn med det faglige indhold i virksomheden

Staten: udarbejder de lovmæssige rammevilkår og sørger for ressourcerne til skoleopholdene

Aktørerne: brancheorganisationer – den kompetente instans

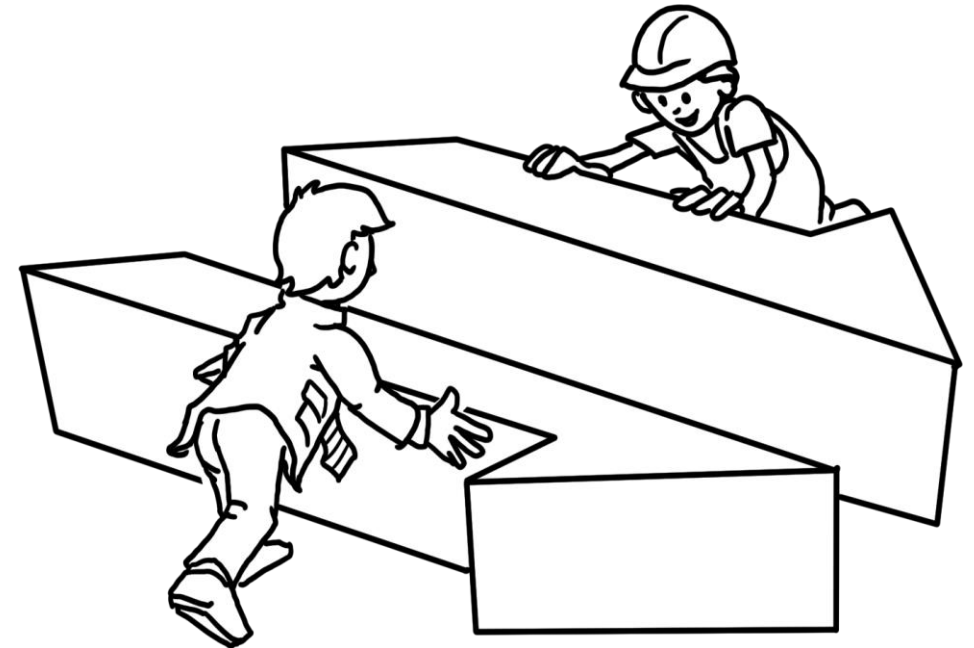
- ▶ godkender og registrerer lærepladser
- ▶ fører tilsyn med erhvervsuddannelserne
- ▶ sørger for uddannelse af kompetente undervisere
- ▶ tilrettelægger prøver
- ▶ implementerer oplysnings- og vejledningstiltag

Aktørerne: arbejdsmarkedets parter

Fagforeninger og arbejdsgiverorganisationer udarbejder sammen med staten de pågældende standarder for den virksomhedsbaserede del af uddannelsen

- ▶ addannelsens indhold
- ▶ lærlingeløn
- ▶ kontrol med uddannelsesforløbet i virksomheden
- ▶ deltagelse i bedømmelsespanel

Aktørerne: staten – definerer rammerne

- ▶ udarbejder uddannelseslovgivningen sammen med arbejdsmarkedets parter (erhvervsuddannelse)
- ▶ definerer uddannelserne på erhvervsskolerne: Rammelæreplan
- ▶ finansierer, tilrettelægger og fører tilsyn med det offentlige erhvervsskolesystem
- ▶ udfører og muliggør forskning i erhvervsuddannelser → BIBB
- ▶ hjælper med at finde en læreplads (fx unge, arbejdsløse og udsatte mennesker)

Vilkårene: standarder

- ▶ fastlægger gennemførelsen af erhvervsuddannelse med både teori og praksis i virksomheder og på erhvervsskoler
- ▶ sikrer kvalitetskontrol og fremme af erhvervsuddannelser med både teori og praksis
- ▶ gælder i hele Tyskland

Vilkårene: standarder – tilblivelse

- ▶ **1. Arbejdsgiveren** finder nye arbejdsområder og kvalifikationer i virksomheden
- ▶ **2. Arbejdsmarkedets parter og staten** forhandler og vedtager nye erhvervsmæssige uddannelsesstandarder, der modereres af BIBB
- ▶ **3. Staten** afstemmer rammelæreplanerne i forhold til den seneste uddannelseslovgivning

De vedtagne standarder fastlægges i uddannelseslovgivningen (virksomhederne) og rammelæreplanerne (erhvervsskolerne).

Vilkårene: standarder – uddannelseslovgivning

Det fælles mål følger ”**erhvervsprincippet**”

Uddannelsesstandarderne for erhvervsuddannelserne er fastlagt i uddannelseslovgivningen:

- ▶ stillingsbetegnelse
- ▶ erhvervsprofil
- ▶ indhold
- ▶ faglig og tidsmæssig opbygning
- ▶ prøvekrav

Vilkårene: standarder – rammelæreplan

Uddannelsen på erhvervsskolen giver de nødvendige teoretiske fagkundskaber og fremmer almindannelsen.

Disse uddannelsesstandarder er defineret i rammelæreplanen:

- ▶ læringsmål
- ▶ Indhold
- ▶ læringsområder

De lovmæssige rammer

I henhold til paragraf 12 i den tyske grundlov kan borgerne frit vælge erhverv.

arbejdsret

- ▶ **lov om erhvervsuddannelser**
- ▶ **lovgivning om håndværk**
- ▶ lov om beskyttelse af unge mennesker på arbejdspladsen
- ▶ lov om kollektive overenskomster
- ▶ lov til midlertidig regulering af industri- og handelskammerets beføjelser
- ▶ arbejdsmarkedslov

uddannelseslovgivning

- ▶ generel skolepligt
- ▶ delstaternes lovgivning om skolegang

Erhvervsuddannelse med både teori og praksis:

Motivation, interesser og forløb

Motivation og tiltag – staten

Motivation: Tyskland har brug for kvalificerede fagfolk for at sikre vækst og udvikling.

Erkendelse: Vi skal styrke og regulere erhvervsuddannelser, der omfatter både teori og praksis.

Tiltag:

- ▶ udarbejdelse og opdatering af de lovmæssige rammer
- ▶ inddragelse af de øvrige aktører
- ▶ tilsyn med og udvikling af systemet (fx via BIBB)

Motivation og tilslutning – de unges

Motivation: "Jeg vil gerne være ...!"

Tilslutning

- ▶ find relevante virksomheder og gennemgå deres tilbud
- ▶ skriv ansøgninger
- ▶ evt. udvælgelsesprocedure
- ▶ vælg uddannelsesvirksomhed
- ▶ indgåelse af uddannelsesaftale

Motivation og tilslutning – virksomhedernes

motivation: ”Jeg vil sikre, at stillingerne bliver besat”

Tilslutning

- ▶ godkendelse som læreplads
- ▶ oprettelse af lærepladser
- ▶ gennemgang af ansøgninger
- ▶ udvælgelse af lærlinge
- ▶ indgåelse af uddannelsesaftale

Uddannelsesaftalen

Erhvervsuddannelsen starter med indgåelse af en uddannelsesaftale mellem arbejdsgiveren og lærlingen.

I uddannelsesaftalen beskrives følgende:

- ▶ varighed
- ▶ indhold
- ▶ prøvetid
- ▶ faglig og tidsmæssig opbygning
- ▶ aflønning
- ▶ begge parter rettigheder og forpligtelser

Teoretisk og praktisk læring på to uddannelsessteder

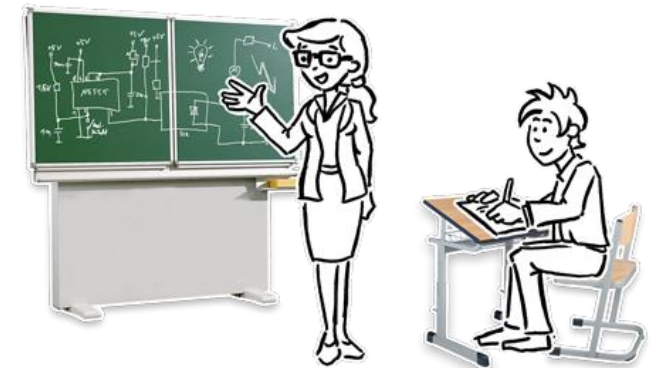
70 % af uddannelsen foregår i virksomheden

- ▶ struktureret uddannelse under virkelige arbejdsbetingelser
- ▶ lærlingen deltager i konkrete faglige processer
- ▶ lærlingen bliver aflønnet

30 % af uddannelsen foregår på en erhvervsskole

- ▶ klasseundervisning
- ▶ erhvervsrelaterede (2/3) og
- ▶ almene (1/3) skolefag

En erhvervsuddannelse med både teori og praksis tager to til treethalvt år.

Den afsluttende prøve

Svendeprøven

- ▶ tilrettelægges af de forskellige instanser
- ▶ teoretisk og praktisk del
- ▶ bedømmelsespanelet består af følgende
 - ▶ arbejdsgiveren
 - ▶ en medarbejder (faglig repræsentant)
 - ▶ en erhvervsskolelærer (statens repræsentant)

Den afsluttende prøve

Uddannelsesbevis

- ▶ udstedes af erhvervsorganisationen
- ▶ officiel prøve

**Hvis prøven består, er uddannelsen gennemført.
Elevens erhvervskarriere kan begynde.**

Påbegynder sin erhvervskarriere: muligheder

På arbejdsmarkedet

- ▶ ansættelsesaftalen indgås direkte med den virksomhed, der står for uddannelsen
- ▶ ansættelsesaftale med en anden virksomhed
- ▶ ansættelse inden for et andet fagområde

Yderligere uddannelse

- ▶ efter- og videreuddannelsestiltag
- ▶ studier ("tertiære uddannelser")

Erhvervsuddannelse med både teori og praksis:

Opskriften på succes

Opsummering

Forløb

- ▶ uddannelsen foregår parallelt i virksomheden (70 %) og på erhvervsskole (30 %): "Teori og praksis"
- ▶ uddannelse med defineret indhold og varighed (uddannelsesaftale)
- ▶ uddannelse i konkrete arbejdsprocesser
- ▶ afsluttende prøve, der vurderes af uafhængigt panel

Opsummering

Rammer

- ▶ staten sørger for de lovgivningsmæssige rammer
- ▶ staten organiserer den boglige del af uddannelsen
- ▶ diverse instanser og arbejdsmarkedets parter definerer uddannelsen omfang og indhold
- ▶ industri- og handelskamrene fungerer som de ansvarlige instanser, der fører tilsyn med uddannelsen i virksomheden

Hvorfor fungerer de tyske erhvervsuddannelser med både teori og praksis så godt?

Succesfaktorer

- ▶ et system, der er udviklet over tid
- ▶ nyder udbredt anerkendelse i samfundet
- ▶ fordelagtig ordning for både lærlinge og virksomheder
- ▶ uddannelse, der svarer til behovet for fagfolk
- ▶ stærke institutioner (instanser, arbejdsmarkedets parter, KMU)
- ▶ alle involverede parter har medindflydelse på systemet
- ▶ systemet har en høj grad af fleksibilitet og kan tilpasses

Grundpillerne

- 1. Samarbejde med staten, erhvervslivet og arbejdsmarkedets parter**
- 2. Læring via praktiske arbejdsprocesser**
- 3. Alment anerkendte nationale standarder**
- 4. Kompetente undervisere på erhvervsuddannelserne**
- 5. Institutionaliseret forskning og vejledning**

Fordele for lærlingene:

En erhvervsuddannelse med både teori og praksis forbereder eleven bedst muligt på erhvervslivet:

- ▶ faglige kompetencer og kvalifikationer, der er relevante for netop dette erhverv
- ▶ virkelige arbejdsbetingelser (maskiner, forløb, arbejdsklima)
- ▶ lærlingeløn

Fordele for virksomheden:

Erhvervsuddannelser med både teori og praksis sikrer tilstrækkeligt kvalificerede medarbejdere:

- ▶ kompetente fagfolk, der opfylder virksomhedens behov (i modsætning til eksterne ansøgere)
- ▶ højere produktivitet (hurtigt afkast på investeringen)
- ▶ virksomheder deltager aktivt i udarbejdelsen af uddannelsesstandarderne
- ▶ virksomheden påtager sig et socialt ansvar (CSR)

Fordele for staten og samfundet:

Fordelagtigt for begge, velstand og ingen social uro:

- ▶ gode økonomiske resultater og høj produktivitet
- ▶ et harmoniseret arbejdsmarked (udbud og efterspørgsel)
- ▶ social og erhvervsmæssig integration af unge mennesker
- ▶ alle involverede parter har indflydelse på uddannelsesforløbet

Udfordringerne, som lærlingene står over for

- ▶ uoverensstemmelse mellem de ønskede og de udbudte lærepladser (mangel på lærepladser)
- ▶ adgang til erhvervsuddannelse med både teori og praksis (deltagelse)
- ▶ øgede faglige krav
- ▶ livslang læring

Udfordringerne, som virksomhederne står over for

- ▶ uoverensstemmelse mellem de ønskede og de udbudte lærepladser (mangel på ansøgere)
- ▶ ”uddannelsesklar eller ej”
- ▶ inklusion af mennesker med funktionsnedsættelser
- ▶ inklusion af mennesker med anden etnisk baggrund

Udfordringerne, som stat og samfund står over for

- ▶ ændringer i den demografiske sammensætning
- ▶ forventet mangel på fagfolk
- ▶ tendens til akademisering
- ▶ regionale forskelle
- ▶ inklusion

Tal og fakta

- ▶ BIBB-rapport ([link](#))
- ▶ Rapport fra BMBFSFJ om erhvervsuddannelser ([link](#))
- ▶ Statistisches Bundesamt ([link](#))
- ▶ BMFTR-dataportal ([link](#))
- ▶ BIBB-rapport 2/2025 ([link](#))
- ▶ IAB-Forum ([link](#))

Uddannelsesstandarder

- ▶ BIBB-brochure: Uddannelseslovgivningen og hvordan den udarbejdes ([link](#))
- ▶ Eksempler på uddannelseslovgivning og rammelæreplaner ([link](#))

Juridiske dokumenter

- ▶ Lov om erhvervsuddannelser ([link](#))
- ▶ Lov om ungdomsbeskæftigelse ([link](#))
- ▶ Lov om erhvervsorganisationer ([link](#))
- ▶ Lov om kollektive overenskomster ([link](#))
- ▶ Lov om arbejdsmarkedsforhold ([link](#))

Websites

- ▶ GOVET ([link](#))
- ▶ BMBFSFJ ([link](#))
- ▶ BMFTR ([link](#))
- ▶ BIBB ([link](#))

Kontakt os, hvis der er yderligere spørgsmål

- ▶ govet@bibb.de

GOVET hos BIBB

Friedrich-Ebert-Allee 114-116
53113 Bonn, Germany

govet@bibb.de

+49 228 107 1818

www.govet.international